

Dr. Öğr. Üyesi Emine Erdoğan

**MİLLETLERARASI SÖZLEŞMELER İLE
TÜRK HUKUKUNDA
DENİZ ALACAĞI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1
I. KONUNUN SUNUMU.....	1
II. İNCELEME PLANI.....	6

BİRİNCİ BÖLÜM DENİZ ALACAĞI KAVRAMI

I. GENEL OLARAK DENİZ ALACAĞI KAVRAMI	9
A. Tanımı.....	9
B. Deniz Alacağı Kavramının Hukuki Niteliği	11
C. Özellikleri	12
1. Sınırlı Sayı İlkesine Tâbidir.....	12
2. Belirli Bir Gemiyle İlgili Olmalıdır	13
3. Bazıları Gemi Alacağı Niteliğindedir.....	14
D. Deniz Alacağı Listesi.....	20
II. DENİZ ALACAĞININ MİLLETLERARASI HUKUKTA DÜZENLENMESİ ..23	
A. Milletlerarası Alanda Deniz Ticareti Hukukunun Yeknesaklaştırılması İhtiyacı.....	23
B. Gemilerin İhtiyati Hazine İlişkin Kuralların Yeknesaklaştırılması.....	27
1. Gemilerin İhtiyati Hazine İlişkin Kuralların Yeknesaklaştırılması Açısından Deniz Alacağı'nın Önemi	27
2. 1952 Tarihli Deniz Gemilerinin İhtiyati Haczi ile İlgili Bazı Kaidelerin Birleştirilmesi Hakkında Milletlerarası Sözleşme (1952 İhtiyati Haciz Sözleşmesi).....	29

a. Sözleşmenin Amacı ve Hazırlık Çalışmaları	29
b. Deniz Alacağı Kavramı.....	32
c. Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi.....	33
d. Sözleşmenin Uygulama Alanı	34
(1) Sözleşme Anlamında Gemi	34
i. Kavram	34
ii. İhtiyati Haciz Bakımından Gemilerin Sınıflandırılması.....	35
(a) Alacağın Doğumuna Neden Olan Gemi.....	35
(b) Malike Ait Diğer Bir Gemi (Sister Ship).....	36
(c) Yola Hazır Gemi.....	41
(d) Ticari Olmayan Amaçlarla Kullanılan Devlet Gemileri	43
(2) Taşıdığı Bayrak Bakımından İhtiyaten Haczedilebilecek Gemiler.....	45
i. Sözleşmeye Taraf Devletlerin Bayrağını Taşıyan Gemiler.....	45
ii. Sözleşmeye Taraf Olmayan Devletlerin Bayrağını Taşıyan Gemiler.....	47
3. 1999 Tarihli Gemilerin İhtiyati Hacizine İlişkin Milletlerarası Sözleşme (1999 İhtiyati Haciz Sözleşmesi)	51
a. Sözleşmenin Amacı ve Hazırlık Çalışmaları	51
b. Deniz Alacağı Kavramı.....	55
c. Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi.....	56
d. Sözleşmenin Uygulama Alanı	57
(1) Sözleşme Anlamında Gemi	58
i. Kavram	58
ii. İhtiyati Haciz Bakımından Gemilerin Sınıflandırılması.....	58
(a) Alacağın Doğumuna Neden Olan Gemi.....	58
(b) Borçluya Ait Diğer Bir Gemi (Sister Ship)	60
(c) Rehinli Gemiler	62
(d) Yola Hazır Gemi.....	62

(e) Ticari Olmayan Amaçlarla Kullanılan Devlet Gemileri	63
(2) Yargı Yetkisine Sahip Devlet Bakımından İhtiyaten Hacedilebilecek Gemiler	63
C. Sorumluluğun Sınırlandırılmasına İlişkin Kuralların Yeknesaklaştırılması.....	65
1. Sorumluluğun Sınırlandırılmasına İlişkin Kuralların Yeknesaklaştırılması Açısından Deniz Alacağı'nın Önemi	65
2. 1976 Tarihli Deniz Alacaklarına Karşı Mesuliyetin Sınırlandırılması Hakkında Sözleşme (1976 Londra Sözleşmesi)	67
a. Sözleşme Anlamında Sorumluluğun Sınırlandırılmasına Konu Olan Deniz Alacağı Kavramı.....	67
b. Sözleşmenin Kabul Edilme Nedenleri	68
c. Sözleşmenin Hazırlık Çalışmaları	72
d. Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi.....	73
e. Sözleşmenin Uygulama Alanı	75
(1) Sözleşme Anlamında Gemi	76
i. Kavram	76
ii. Sınırlı Sorumluluk Rejimine Göre Gemilerin Sınıflandırılması.....	77
(a) 300 Tonilatodan Küçük Gemiler.....	77
(b) Sondaj Gemileri.....	78
(2) Sözleşmeye Taraf Olma Bakımından Sınırlı Sorumluluk Rejimine Tâbi Olan Gemiler.....	78
(3) Sınırlı Sorumluluk Rejimine Tâbi Olmayan Gemiler ..	81
f. Deniz Alacaklarına Karşı Mesuliyetin Sınırlandırılması Hakkında 1976 Tarihli Milletlerarası Sözleşmeyi Tadil Eden 1996 Protokolü.....	82

İKİNCİ BÖLÜM
DENİZ ALACAĞI VE DENİZ ALACAĞININ
KONUSU

I. TÜRK HUKUKUNDA DENİZ ALACAĞINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER.....	85
II. TÜRK HUKUKUNDA DENİZ ALACAĞI KAVRAMI.....	89
III. DENİZ ALACAKLARI.....	92
A. Geminin İşletilmesinin Sebep Olduğu Zıya ve Hasar	92
1. Kaynak ve Kapsam.....	92
2. Yasal Düzenleme.....	96
3. Gemi Alacağı ile İlişkisi.....	96
4. Sorumluluğun Sınırlandırılmasına Konu Olan Deniz Alacağı ile İlişkisi	97
B. Geminin İşletilmesinden Kaynaklanan Can Kaybı veya Bedensel Zararlar	100
1. Kaynak ve Kapsam.....	100
2. Yasal Düzenleme.....	103
3. Gemi Alacağı ile İlişkisi.....	107
4. Sorumluluğun Sınırlandırılmasına Konu Olan Deniz Alacağı ile İlişkisi	108
C. Kurtarma Ücreti	111
1. Kaynak ve Kapsam.....	111
2. Yasal Düzenleme.....	114
3. Gemi Alacağı ile İlişkisi.....	115
D. Çevresel Zarar	117
1. Kaynak ve Kapsam.....	117
2. Yasal Düzenleme.....	121
E. Enkaz Kaldırma	124
1. Kaynak ve Kapsam.....	124
2. Yasal Düzenleme.....	127

3. Sorumluluğun Sınırlandırılmasına Konu Olan Deniz Alacağı ile İlişkisi	128
F. Kullanma ve Kira Sözleşmeleri.....	130
1. Kaynak ve Kapsam.....	130
2. Yasal Düzenleme.....	132
G. Taşıma Sözleşmeleri	134
1. Kaynak ve Kapsam.....	134
2. Yasal Düzenleme.....	137
3. Sorumluluğun Sınırlandırılmasına Konu Olan Deniz Alacağı ile İlişkisi	139
H. Gemide Taşınan Eşya Zararı.....	140
1. Kaynak ve Kapsam.....	140
2. Yasal Düzenleme.....	144
I. Müşterek Avarya.....	146
1. Kaynak ve Kapsam.....	146
2. Yasal Düzenleme.....	150
3. Gemi Alacağı ile İlişkisi.....	152
J. Römorkaj	154
1. Kaynak ve Kapsam.....	154
2. Yasal Düzenleme.....	156
K. Kılavuzluk	157
1. Kaynak ve Kapsam.....	157
2. Yasal Düzenleme.....	158
3. Gemi Alacağı ile İlişkisi.....	159
L. Tedarik Olunan Malzemeler ve Hizmetler	160
1. Kaynak ve Kapsam.....	160
2. Yasal Düzenleme.....	163
M. Yapım ve Onarım Alacakları	163
1. Kaynak ve Kapsam.....	163
2. Yasal Düzenleme.....	165
N. Seyrüsefer Resimleri.....	166

1. Kaynak ve Kapsam.....	166
2. Yasal Düzenleme.....	168
O. Gemi Adamı Alacakları.....	169
1. Kaynak ve Kapsam.....	169
2. Yasal Düzenleme.....	173
3. Gemi Alacağı ile İlişkisi.....	177
P. Geminin veya Malikinin Adına Yapılmış Harcamalar	177
1. Kaynak ve Kapsam.....	177
2. Yasal Düzenleme.....	179
Q. Sigorta Primleri.....	180
1. Kaynak ve Kapsam.....	180
2. Yasal Düzenleme.....	183
R. Aracı Ücretleri.....	184
1. Kaynak ve Kapsam.....	184
2. Yasal Düzenleme.....	185
S. Geminin Mülkiyet ve Zilyetliğine İlişkin Uyuşmazlıklar	187
1. Kaynak ve Kapsam.....	187
2. Yasal Düzenleme.....	190
T. Ortak Malikler Arasındaki Uyuşmazlıklar	190
1. Kaynak ve Kapsam.....	190
2. Yasal Düzenleme.....	192
U. Gemi Rehinleri	193
1. Kaynak ve Kapsam.....	193
2. Yasal Düzenleme.....	196
V. Satış Sözleşmesi	199
1. Kaynak ve Kapsam.....	199
2. Yasal Düzenleme.....	200
IV. DENİZ ALACAĞININ KONUSU.....	202
A. Gemi Tanımı	202
B. Deniz Alacağı İçin İhtiyati Haczi İstenebilecek Gemiler.....	205

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ALACAĞIN DENİZ ALACAĞI OLMASININ TÜRK
HUKUKU BAKIMINDAN SONUÇLARI

I. GEMİNİN İHTİYATI HACZI.....	211
A. Uygulanacak Hukuk	211
B. Tanımı ve Hukuki Niteliği	213
C. Şartları	220
1. Milletlerarası Sözleşmelerde	221
2. Türk Hukukunda	222
a. Deniz Alacağı Olması	224
b. Rehinle Teminat Altına Alınmış Olması.....	226
c. Alacağın Vadesinin Gelmemiş Olması	227
D. İhtiyati Hacze Konu Deniz Alacağının Borçluları	229
1. Milletlerarası Sözleşmelerde	229
2. Türk Hukukunda	231
a. Gemi Maliki.....	231
b. Çarterer	237
c. Yönetici ve İşleten	240
E. Sonuçları	243
1. Geminin Seferden Men Edilmesi.....	243
2. Malikin Gemi Üzerindeki Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması..	246
II. SORUMLULUĞUN SINIRLANDIRILMASI.....	248
A. Deniz Alacaklarına Karşı Sorumluluğun Sınırlandırılması Kavramı ve Sınırlandırmanın Önemi	249
B. Sorumluluğun Sınırlandırılmasında Esas Alınan Sistemler	250
C. Sorumluluğunu Sınırlama Hakkına Sahip Kişiler	252
1. Genel Olarak	252
2. Gemi Maliki.....	254
3. Yardımda Bulunan.....	258

4. Gemi Maliki veya Yardımda Bulunanın Fiil, İhmal ve Kusurlarından Sorumlu Bulunduğu Kişi.....	259
5. Sorumluluk Sigortacısı.....	261
6. İstisnai Durum	262
D. Sorumluluğu Sınırlama Hakkının Kaybı	263
SONUÇ	269
KAYNAKÇA.....	285